

מבעד לעדשה וביד המכחול — אוריינות חזותית של תקופת השואה

השתלמות מבעד לעדשה וביד המכחול — אוריינות חזותית של תקופת השואה

קוד קבוצה	מרצה
C27105G1	אורית מרגליות
קוד קורס לשבתון	אופי הקורס
2526	אסינכרוני
יום	שעות
	—
היקף שעות	שעות פיתוח מקצועי אופק חדש
30	30
תאריך פתיחה	תאריך סיום
18/10/2026	30/06/2027
ש"ש שבתון	גמול
1	30 (0 עם ציון)

מימון מלא למורות ומורים בשבתון, עלות לפי שווי מימון לפי ש"ש של קרן השבתון, גביה ישרה מהקרן

תקציר

הקורס משלב הכרות עם "קריאה" והוראה של חומרים חזותיים מתקופת השואה — צילום, סרטים ואומנות — מלפני השואה, במהלכה ולאחריה, לצד מתן כלים פדגוגיים להוראתם בכיתות ובגילאים שונים. במטרה להנכיח את הוראת השואה במסגרות החינוך, בהתאם ליעדי משרד החינוך.

רציונאל:

חומרים חזותיים מתקופת השואה – תצלומים, סרטים ויצירות אומנות – הם מסמכים בעלי משקל היסטורי-תרבותי ייחודי. הוראתם בכיתה דורשת שילוב בין ידע היסטורי, כלים פדגוגיים ויכולת לקריאה ביקורתית של החומר החזותי.

מטרות הקורס:

- הקניית כלים לקריאה ולניתוח של חומרים חזותיים מתקופת השואה.
- הכרת חומרים מגוונים: צילומי גטאות ומחנות, סרטי חובבים, אומנות בגטאות ובמסתור.
- פיתוח מערכי שיעור פדגוגיים לגיל היסודי, לחטיבות הביניים ולתיכון.
- הבנת אתגרי הוראת השואה והתמודדות עם שאלות של ייצוג.

מידע נוסף

מועברת על ידי המרצות אורית מרגליות ואפרת קומיסר.

על פי נהלי משרד החינוך על מנת להיות זכאים לגמול יש להשתתף ב-80% מהמפגשים, כאשר אחד מהם לפחות הוא מפגש זום. על כן שימו לב שיש בחירה בין המפגשים האסינכרוניים בקורס. לדוגמה: ניתן לבצע 7 יחידות אסינכרוניות + מפגש זום אחד, ולהיות זכאים כ"נוכחים" בקורס לגמול.

חובות הסטודנט:

- 80% נוכחות וצפייה בהרצאות.
- הגשת עבודה מסכמת.

מטלת סיום:

בניית מערך שיעור מלא לכיתה ספציפית (יסודי / חט"ב / תיכון), המבוסס על חומר חזותי אחד מתוך הקורס (תצלום, סרט או יצירת אומנות). יש לכלול: תיאור הקבוצה, יעדי שיעור, שאלות מנחות, פעילות תלמיד ומשימת חקר.

מחווין

10% על הגשה מסודרת בהתאם להנחיות, 30% על חיבור לתכני השיעור והאופן שבו האוריינות החזותית של תקופת השואה נתפס ברמה התיאורטית, 30% על ניתוח נכון של מקרה מהשדה החינוכי, 30% על פיתוח תוכנית התערבות או מערך מפגש בהתאם להנחיות העבודה.

מפגש	תאריך	נושא	שעות
1	30/06/2027	"מבעד לעדשה וביד המכחול" — מפגש פתיחה על צילום, הסרטה ואומנות	3 שעות אסינכרוני
2	30/06/2027	"צלם מהלך בגטו" — צילום בגטאות (גרמני, פולני, יהודי)	3 שעות אסינכרוני
3	30/06/2027	"רק זכרו שגם לי היו פנים של בן אדם" — אומנות בגטאות	3 שעות אסינכרוני
4	30/06/2027	"מבעד לעינינו" — סרטי חובבים יהודיים שצולמו לפני המלחמה ובמהלכה	3 שעות אסינכרוני
5	30/06/2027	"המצלמה בשירות המבצע" — צילום במחנות	3 שעות אסינכרוני
6	30/06/2027	"לתעד גורלו של עם" — אומנות במחנות ובמסתור	3 שעות אסינכרוני
7	30/06/2027	"העולם אחרי אושוויץ" — שחרור, חזרה לחיים ושאלות של ייצוג	3 שעות אסינכרוני
8	30/06/2027	הוראת השואה דרך חומר חזותי בכיתה היסודית	3 שעות אסינכרוני
9	30/06/2027	הוראת השואה דרך חומר חזותי בחטיבה ובתיכון	3 שעות אסינכרוני
10	30/06/2027	בניית מערך שיעור מבוסס חומר חזותי וסיכום	3 שעות אסינכרוני
11	14/06/2027	שימוש בבינה מלאכותית בהוראת השואה דרך תמונות ויצירות אומנות	1.5 שעות זום
12	21/06/2027	משחקולוגיה ככלי לעיבוד חומרי שואה חזותיים בכיתה	1.5 שעות זום

שעות	נושא	תאריך	מפגש
1.5 שעות זום	פדגוגיה של חוסן בהוראת השואה כדרך לבניית עמידות לדור העתיד	28/06/2027	13

ברגר, ז' (2011). דרכי ראייה. תל אביב: בבל.

(John Berger)

דידי-הוברמן, ז' (2014). תמונות למרות הכל. תל אביב: רסלינג.

(Georges Didi-Huberman)

הירש, מ' (2012). זיכרון פוסט-דור: תרבות וזיכרון לאחר השואה.
תל אביב: רסלינג.

(Marianne Hirsch)

לנזמן, ק' (2007). שואה (Shoah – תסריט וספר נלווה). תל
אביב: עם עובד.

(Claude Lanzmann)

פטרסון, ד' (2010). ספרות, עדות וזיכרון בשואה. תל אביב: יד
ושם.

פרידלנדר, ש' (1997). גרמניה הנאצית והיהודים. ירושלים: יד
ושם.

(Saul Friedländer)

צעירי, נ' (2015). אמנות בשואה: יצירה בצל הרדיפה. ירושלים:
יד ושם.

יד ושם (2020). הוראת השואה באמצעות מקורות חזותיים –
מדריך למורה. ירושלים: יד ושם

<https://www.yadvashem.org/he/education.html>

משרד החינוך (2018). הוראת השואה במערכת החינוך –
עקרונות והמלצות. ירושלים: משרד החינוך